

Міжнародні Церкви проти «руського міра»: єресь, людиноненависництво та підризна діяльність Московського патріархату і його філій

✠ Віктор Бедь,
єпископ Мукачівський і Карпатський,
керуючий Мукачівсько-Карпатською єпархією
Православної Церкви України,
президент Карпатського університету імені Августина Волошина,
Ужгородської української богословської академії
та Міжнародної академії богословських наук

м. Ужгород,
8 грудня 2025 р.

Гельсінкі: Європейські Церкви відкрито виступили проти російського релігійного імперіалізму

1–3 грудня 2025 р. у Гельсінкі (Фінляндія) відбулася міжнародна конференція, організована Конференцією європейських Церков (СЕС), присвячена виробленню спільної християнської реакції на ідеологію «руського міра». За результатами буде оприлюднено документ, що міститиме конкретні рекомендації Церквам Європи й світу [1-2].

Фактично це — перше настільки широке міжнародне міжцерковне засудження російського релігійного імперіалізму, яким Кремль і Російська Православна Церква (РПЦ) намагаються виправдати війну проти України та духовне поневолення сусідніх народів.

Учасники дійшли спільного висновку:

«Русский мір» — це не культурна й не духовно-богословська концепція, а ідеологічна зброя, що руйнує християнську віру, підміняючи її імперською доктриною.

«Русский мір»: богословська єресь, маска імперії та виправдання агресії

Сучасна доктрина «руського міра» є продовженням старих імперських російських ідеологій — «Москва — Третій Рим», «Свята Русь», комуністично-радянського експансіонізму та російської геополітичної міфології.

Її головні елементи:

- заперечення існування української нації й відповідно - українського народу;
- сакралізація російської держави як «держави-катехону», що наче стримує прихід антихриста та кінця світу;
- оголошення війни проти України «метафізичною битвою»;
- демонізація Заходу як «носія зла»;
- виправдання масових убивств і руйнувань в ім'я «захисту православ'я».

Московський Патріарх Кирил Гундяєв і єпископат Російської Православної Церкви стверджують, що смерть російського солдата-окупанта і убивці за Велику і єдину Росію змиває всі гріхи — що є тяжкою єрессю, яка суперечить усьому християнському віровченню.

Таким чином «русский мір» є не просто ідеологією, а антиєвангельською псевдорелігією, побудованою на культурі тоталітарної держави, насильства і смерті.

УПЦ МП — структурний підрозділ РПЦ в Україні: антиукраїнська і антихристиянська діяльність

Попри назву, так звана «Українська Православна Церква Московського патріархату» (УПЦ МП) є невід'ємною частиною Російської Православної Церкви, кадрово, організаційно та ідеологічно підпорядкованою Москві. Її керівництво й надалі залишається у юрисдикції Російської Православної Церкви навіть після заяви про «незалежність» 2022 року — жоден канонічний акт про автокефалію чи реальний вихід насправді не був здійснений.

Антиукраїнська діяльність і співучасть УПЦ МП у гібридній війні РФ проти України

Від 2014 року і донині Служба безпеки України, прокуратура та інші органи держави неодноразово фіксували:

- співпрацю цілого ряду єпископів, дияконів, священників та іподияконів, так званої Української Православної Церкви Московського патріархату (УПЦ МП) з Федеральною службою безпеки Російської Федерації та російськими військами;
- збір даних про позиції Збройних Сил України та передачу ворогу;
- агітацію і пропаганду проти мобілізації та української державності;
- поширення кремлівських наративів у проповідях та церковних ЗМІ;
- переховування російських диверсантів;
- благословення окупантів на надуману «боротьбу з українським нацизмом»;
- участь частини духовенства в колабораціоністських адміністраціях на окупованих територіях.

За 2022–2025 роки правоохоронні органи порушили понад 200 кримінальних проваджень проти кліриків УПЦ МП (єпископів, дияконів, священників та інших) за державну зраду, колабораціонізм, розпалювання релігійної ворожнечі та зберігання проросійської пропаганди.

Це не випадковість — це системний результат ідеологічної залежності від Москви.

Богословська проблема: проповідь «русского міра» в Україні

УПЦ МП десятиліттями була каналом поширення в Україні російських імперських ідеологем:

- «ми один народ»;
- «Київ — *матір городів русских*», отже має бути з Москвою»;
- «Захід — носій зла»;
- «війна в Україні — громадянський конфлікт».

Ці та інші подібні московські наративи стали підґрунтям внутрішнього розколу українського суспільства, дезорієнтації частини населення, внутрішнього саботажу та деморалізації під час російсько-української війни 2014-2025 рр.

З богословської точки зору це — викривлення Євангелія: проповідь покори імперії замість свободи у Христі, заперечення національної гідності та права на життя.

Мережа впливу Москви: єпархії, монастирі, духовні навчальні заклади, «культурні центри»

Особливо небезпечними є:

- великі й малі монастирі, що діяли як центри російського впливу (Лаври, чернечі обителі, єпархії в усіх регіонах України);
- співпраця з «Россотрудничеством» і російськими фондами;
- проповіді, література та навчання, що формували лояльність, прихильність та відданість до російської імперської моделі;
- духовенство, яке відкрито називало українців «заблукалими росіянами».

У багатьох випадках саме священники УПЦ МП на окупованих територіях ставали:

- агітаторами за антиукраїнські «референдуми»;
- ланками зв'язку між окупантами, колаборантами, зрадниками й місцевим населенням;
- пропагандистами «руського міра» та сепаратизму у дитячих садках, школах, закладах професійної, передвищої та вищої освіти, дитячих таборах, лікарнях.

РПЦ за кордоном: всесвітня мережа впливу Кремля

РПЦ та її закордонні структури давно виконують функцію «м'якої сили» РФ, а подекуди — ведуть підривну діяльність.

Європа

У країнах Європейського Союзу (ЄС) численні парафії РПЦ та «представництва Московського патріархату» активно:

- поширюють кремлівські наративи про війну;
- працюють із проросійськими політичними групами;
- проводять антиукраїнську інформаційно-психологічну діяльність під прикриттям «захисту традиційних цінностей»;
- формують осередки російського культурного та релігійного впливу, що підпорядковуються Константинопольському патріархату чи місцевим Церквам тільки номінально.

Балкани та Сербія

Тут позиція Російської Православної Церкви і Сербської Православної Церкви (Serbian Orthodox Church) часто синхронізується з інтересами Москви:

- поширення пропаганди проти України;
- антиєвропейська риторика;
- мобілізація вірних під геополітичні цілі Російської Федерації.

США та Канада

Деякі структури Російської Православної Церкви та Російська Православна Церква Закордоном (Russian Orthodox Church Outside Russia/ROCOR) були предметом уваги спецслужб демократичних держав через:

- підозри у фінансуванні прокремлівських деструктивних організацій;
- інформаційний вплив у російських діаспорах;
- роботу з проросійськими лобістами та російською агентурою.

Усе це робить РПЦ глобальною мережею геополітичного впливу РФ в релігійній оболонці.

Чому позиція Церков світу критично важлива для України

Гельсінкська міжцерковна конференція та інші міжнародні ініціативи показують: світ починає розуміти, що Росія веде не лише військову, а й богословську і духовно-психологічну ідеологічну війну, намагаючись перетворити й успішно перетворюючи християнство на інструмент імперської пропаганди.

За цих умов та викликів справжня Церква не може мовчати, бо:

- Євангеліє заперечує культ насильства;
- жодна держава не має права привласнювати собі роль «сакрального центру»;
- кожен народ має право на свободу, гідність і державність;
- християнство не може бути прикриттям для геноциду та агресії.

Євангельський критерій: образ Божий — непорушний

Основний християнський принцип:

- Людина створена на образ і подобу Божу, і жодна імперія чи ідеологія не має права поглинути її гідність, свободу і життя.

Ідеологія «руського міра» руйнує цей принцип, перетворюючи людину на «матеріал для держави» та маріонетку в руках тоталітарних режимів.

Тому боротьба з ересю ідеології «руського міра» — це не політика, а моральний і духовний обов'язок.

Висновки

Ідеологія «руського міра» — ересь, що суперечить Євангелію і християнській етиці.

Російська Православна Церква та всі її структурні підрозділи за кордоном, включно з так званою «Українською Православною Церквою» (що перебуває у фактичній залежності від

Московського патріархату), функціонують як інструменти політичного, гібридно-військового та духовно-ідеологічного впливу Російської Федерації.

Їхня діяльність спрямована на підтримку та поширення ідеології реанімованого московського ординсько-імперського проєкту, а також антидемократичного, тоталітарного й комуністично-кадебіського режиму, який сьогодні панує в Російській Федерації.

Через церковні структури Москва вибудовує мережу впливу за кордоном, формує лояльні до себе групи, легітимізує зовнішню агресивну політику, здійснює інформаційно-психологічні операції, підтримує сепаратизм, культурну асиміляцію та антидержавні рухи в країнах-мішенях.

У московській релігійній оболонці фактично реалізується державна стратегія гібридної війни Росії, що поєднує політичний тиск, пропаганду, підрив національної безпеки та духовно-цивілізаційне поневолення.

Отже, Російська Православна Церква та всі її підрозділи у світі, включно з так званою «Українською Православною Церквою Московського патріархату», давно перестали бути суто релігійними структурами. Вони перетворилися на інструменти політичного, гібридно-військового й духовно-ідеологічного впливу Російської Федерації, яка відтворює московську ординсько-імперську та комуністично-кадебіську тоталітарну систему управління. Під прикриттям церковної оболонки Росія здійснює підривну діяльність, формує мережі впливу, нав'язує антиукраїнські наративи та легітимує власну агресію. Тому протидія цьому гібридному релігійно-політичному впливу є не лише питанням національної безпеки, а й прямим обов'язком української держави та суспільства, які мають захистити свою українську національну, духовну, культурну, демократичну та церковну ідентичність.

Список джерел

1. Resisting empire, promoting peace: Churches confront the Russian world ideology // Conference of European Churches (CEC). — Ecumenical conference, Helsinki, 1–3 December 2025. URL: <https://ceceurope.org/events/resisting-empire-promoting-peace-churches-confront-the-russian-world-ideology> (дата звернення: 08.12.2025).
2. Resisting Resisting empire, promoting peace: Churches confront the Russian world ideology — opening address (02.12.2025) // Evangelical Lutheran Church of Finland. URL: <https://www.arkkipiispa.fi/en/puheet/resisting-empire-promoting-peace-churches-confront-the-russian-world-ideology> (дата звернення: 08.12.2025).